

2
Fogtudományi doktori értekezés.

a büntető jog köréből.
474 léc.

923-24

Bírálatba jiadott:
Dr. Kovács Andor } professor
Dr. Tóth Gyula } urarnak
Debrecen, 1924. június hó 17. é.

Írta:

Reke György

Előjegyzés! Kovács Andor

húgye! Érfogyósa.

Debrecen, 1924. júl. 20.

n
Reke György

2.

Az

alkoholizmus hatása delictumok

elhővetséire.

4.
A 2392

5.

Az alkohol fogyasztása állat-
lárnos és öregei serkén. Természetileg jelentős,
melynek gyökerei az emberi természet mélyé-
be nyúlnak, sőt valószínűleg kúkkasztékent
jelentkeznek. A szervezet fogyasztása az időse-
bb koroknál egyre növekvő arányokat tüntet
fel és a hiányos nemű leleményesség
sőt a fokozódó és a kúkkaszték hieli-
gítésnek újabb és újabb módját keresi
ki elamyzim, hogy a modern állami
és társadalmi élet differenciálódott

6.
követelményei között csak fokozott
arányban támogatja a fogyasztást, mint
az ököri, vagy közpénz államok.

Említettem, hogy az alkohol fogyasztása az emberi természetben, az emberi lélekben, mint kiélezendő kühöglet, mint kühögletétést jelentkezik. Az emberi természetben felfutás rágyál, mely még inkább, még nagyobb mértékben fokozódik azáltal, hogy a mindennapi élet kühögletében kifejezést, elkedvetlenedést, lelki depresszióval alatti élő ember szabadulni igyekszik az egyformaságtól, a hivatali elfoglaltságtól: kellemi, - vagy testi: (szívkai) munka végzés által élő álló lelkiállapot.

3.
Töl. A rágy - néha törvényszerű -
az alkohol előidézte mámor előcséiben
mint egy hirtelenjárt talál. A rágy me-
nehültni szokott az öntudat trista vi-
lágitásából egy hipertónusos állapothoz.
Kínés fárasztóbb, minél idegösebb, mi-
nél terhesebb a minden napi élet mun-
hája, annál hatalmasabb a rágy a
hipertónusos előcsé felé.

Az alkoholnak az emberi
kényszerre gyakorolt hatásait először
az agyvelő, az öntudat működését meg-
hívó elődéges endorfinokban talál-
juk meg. Az ember sebezhető és

8.
nyitó motívumokat az alkohol korlátoz-
ta, gondolatait megpühteti, csak deter-
minálja, egyes jelenségek fellegását meg-
könyviti, adott esetben megneveit i.

Tulajdonképpen itt kapunk elő-
ször be a kérdés a büntetőjogi ro-
natkoradókba s a pontnál tárgyalku-
tók mindazok a hatások, melyek az
alcoholismus folytán delictum elköve-
tésénél kerpert jászának. Mint hogy
az alkohol megparaja az öntudat ny-
gott roltát, a könttehintés és a min-
denhitől meghiránt elörelítés lehetőséget

9.

csökkeneti, végül teljesen meg
is kiinteti, az ember hülse eslehesi-
re nagy hatást gyakorol. A mámoros ön-
tudat gyors hatásvatol hoz, mint az
associatio idearum esabnem teljesen
kiszánt. Errel együtt az önéret fohoró-
dik és súlyos bajba sodorhatja ugy az
alkoholistáit, valamint hömgyezetit.
Több int felhossa az érke'hegye' tulná-
gos fellépéseit is, mely ebem rendszerint
a semé' ellen elhővetett erőszakhal
járó delictumokat rá'lyja hi.

Az egyénisé'g és annak helyes
irányban való kifejtődése egyidejűleg.

Az állam feladatát képviseli a mo-
 dern társadalom és államnak egyaránt.
 Csakis heges irányban kifejtésével egyéni-
 sággal bír az állam polgárok között ke-
 pesek arra, hogy a társadalom és az
 állam célját megvalósítsák, meg-
 valósításában elősegítsék. A heges erővel
 és kellemi alapon kifejtődött egyén bold-
 dogulása segíti elő az állam céljainak,
 feladatainak megvalósítását. A köz-
 az állam boldogulása egyúttal az
 állam polgárok boldogulását is jelenti.
 Ezzel ellentétben az egyéniségnek meg nem

felelő, heftelen, - a társadalomra
 és az államra egyaránt káros, nagy vesze-
 lyes hiányosságoktól soha ne ránduljunk a
 köz, az állam boldogulását. Az egyéni-
 ség hiányosságai és heges irányban való
 igazságszolgáltatás a valid feladata.
 De nem minden validban lehet így kö-
 vetelményekkel fellegni. Ezért sajtóan az
 állam megfelelő intézmények létesítésével
 elősegíteni, megvalósítani igyekszik az e-
 gyéniségnek megfelelő hiányosságait. Kultur-
 ális intézmények trónusok hirtetve a cél
 szolgálataira. Hogy nem a minden esetben

beálló sikkorral, - az természetes is,
 mert kimutalom egyéb, más körülmények az
 egyéniség hiányosságait nagyon megköti.
 Innen következik, hogy nagyon is
 helyt álló azok aggodalma, akik elö-
 tében az egyéniséget látják vesélyeztetve
 az alkohol fogyasztás által. Nem csupán
 a nagy mértékben való fogyasztás, hanem
 a kis mértékű fogyasztás által is, mert
 egészen bizonyos, hogy a kis mértékben
 való fogyasztás is más megparazsa az
 öntudat normális működését s ezáltal
 az ember egyénisége kéross hatásos alá

J. H. ...

kerül. Eltérítve arról az i-
 gen értés és megismerhetetlen értés-
 sul (his) hiséletek, melyek az emberi
 tudomány nyugt különösen az emberi ker-
 vesetre gyakorolt hatásokról, - így
 különösen a szív-működés, vérkeringés,
 vesec stb. szervekre gyakorolt bomlasztó és
 idegölő hatásokról, - és amelyek mind i-
 gen nagy változást idéznek elő az egyén.
 lelki világában az egyéniség helyes hi-
 seplő ^{szempontjából} dicsőítés - utalunk a tekintetben
 Krasaplin (a müncheneri egyetem ideg- és elme-
 gyógyászati tanára) idevágó hiséleteire.

O. T. i. vizsgálódásai során hi-
 matatta, hogy a kísérleti egység négy na-
 pomát $\frac{3}{4}$ óráig vizet Angelo Hott tu-
 rini physiologus ergographia - crömerö
 kísérletében - kísérleteket alkohol nélkül,
 majd négy napom át ismét naponta egy
 liter sörrel kapott, ^{a kísérleti egység} 40 gramm alkoholnak
 megfelelően. Az eredmény az volt, hogy az
 alkoholmentes napok, az egyes szakokban
 a hifiradás következtében elinté gyorsan,
 azután lassan csökkent, ⁵ az alkoholna-
 pom ellenben a sütemelés gyákrabban tü-
 ntet az alkohol izgató hatásai következté-

5 m².

ben. Az alkoholmentes napokm az elfáradás érzete akadályozta az izom-
 túlságos hínemelését. Az alkohol elv, is-
 gató hatása után gyorsan múlt energia-
 fokozás áll be, melyet csakhamar tartós
 erőtlenség követ. Különösen jól szemlélté-
 hető az, ha hosszabb ideig tartó és meg-
 felelő munkától van szó. Így akadályoz-
 ta, nehezebbé meg a nehéz munkát az al-
 kohol és így van hatással a munka végzés
 hatalmas arányú erőtlensége folytán az e-
 gyéni tudajdonságokra.

De az alkohol his miérté-

ben való elveto az emberi
 egészségre káros nem lehet, de káros ha-
 tássai abban foglalhatók egybe, hogy az
 öntudat normális működése megrakad,
 zavart áll annak elő, melynek következmé-
 nyivel kárt kell vetni. Az előálló za-
 varok - különösen, ha minél gyakrab-
 ban ismétlődnek - csökkentik a szellemi
 erőt, mely nemcsak az egyén, de az ál-
 lam ereje is.

A lelki élet egyensúlyának za-
 varai még nagyobbak természetesen a krí-
 mikus alkoholizáknál, akiknél a közpén-

ti idegrendszernek már anato-
miai elváltozásai is észlelhetőek.

A természetü ismétől és az indulat
itt jó talajra találunk és tulajdonképen nem
is az alkohol, hanem az individuumi és
az akarat ellenálló erejének csökkenése az,
mely bizonyos elemeknél előidézője is válhat.
Ezért az alkoholizmus az akarat ka-
dad elhatárolási képessége: a csellek-
mény jogellenességénél felismerése nem ta-
pasztalható. A teljes működési, csellekési
képesség hiányzik, a felelősségérzet és köte-
lességtudás elhomályosulnak.

Marthaler a svájci fogházban

elhegyezett büntetéseik számláló
lapjai alapján 5343 fogorvól a következő
büntetésben részesültek: az esetek 8.6%
-ánál az alkohol a tett elkövetésének köz-
vetlen, - 14.6% - ában egyetlen fő oka, 10.1%
nál közreható fő-, és 3.1% - nál közreha-
tó oka volt. Összesen tehát a büntetéseik
26.4%-a, vagyis 1936. évién lépett a bün-
nyjára az alkohol fogyasztása következté-
ben.

Pungc bárclli fiziológus a külföldi.
zö államiaktól beküört adatok alapján ugy
találta, hogy az összes delictumok 70-
80%-a az alkohollal való élés következté-
ben.

Téhen állott elő

Az alkoholizmus különösebb kriminalitásai: a testi sértés, erőszak elleni bűnözés, veszekedés, gyilkosság, emberölés és végül a gyújtogatás és lopásban jelentkeznék.

Kriminalaetiologiai szempontból rendkívül fontos annak ismertetése is, hogy miként igazodik a delictum elkövetés megoszlása a hét különböző napjai szerint. Az erre vonatkozólag tett megfigyelések egybehangzanak a vasárnapot, szombatot és áttaliban az ünnepnapokat jellemzőleg meg a bűneselkedések elkövetése szempontjaitól jelentőseknek. A vasár- és

20.
sünnepäevah meginneplise ni-
mehk seievt tiatan koronah litogataba-
tan all - iija Kiira. Etchintet ben Kob-
linski es Kiira vegevt ideragi kievletchit,
nemhildorben igen nag jilentošče van a
Bajovossiglan, 1910 ten, sa igarsagigi
ministerium által egybegyjtöt adatoknak
is, mehekvt Ruprecht müncheni igarsagü-
gi tanácsos kamolt be.

Az eliteltch társadalmi álla-
sa tehinteteben megállapítást yert, hogy
az önálló foglalkas, biztos megélhetés, tr-
rábbá a műveltség ellenálló képesi tessik

21.

az egyént az alkohollal kem-
ben. Feltétlenül, hogy az az iskolai
nyelvi, akik különösen mértékben ki vannak
telve az alkohol fogyasztásnak, így a pin-
cérek, kocsisok, hivatalos, kocsisok, nap-
kocsisok, iparosok stb. magas %-ot kö-
szölköztetik a kriminalitásnak. Lombroso
emlék meggyőződésében abban áll, hogy a
munkások közötti napi levegőben hatnak,
s úgy véli, hogy az említett foglalko-
zású emberek iskolai képzésük révén i-
gen rövid időt vesznek igénybe, minél előbb
jóval hamarabb önállóan jutnak a
alkoholnak van kétség kívül fogyasztásuk.

III

Allitása minden smatkozásban
nem ill ugyan lent, de megállapítható,
hogy az említettékre gyakorta hatás két-
ségkívül kembetűnő.

Társadalmi szempontból mérve az
alkohol fogyasztást abban nyílik a baj,
hogy az alkohol fogyasztás folytán az
idegrendszer lassanként össze-morogódik,
a tülektani elváltozás pedig növekszik, vagy c-
gesében a test elerőtlenedését vonja maga
után. Leghírosabb hatása azonban kétség-
kívül a faj reprodukciós körében az átöröklő-
dő hajlamokhoz nyílnak. A megerőltet
ellenálló erő, valamint az ösztönök bizonyos

ingyenes korlátoltottsága feltétlenül
 pusztulásra, degenerálódásra vezet. „Az apák
 vétkeit öröklék a fiak, - tanítja az élet-
 tam kímélhetetlen tövére.

Ha a hatás megveszedelemesedik a
 társadalomra, az utódok tömegével ut-
 jáján a kín megkétkeresődik. Sajnos, or-
 vosságot még a mai fejletti orvosi tudó-
 ság sem képes adni. Pörölkömmenre, - skis-
 kol kutatták az elmebetegségek okait, azt
 tapasztalták, hogy a gyenge elméjűek, epi-
 leptikusok, hit az örültek és ideg beteg
 igen nagy %-a alkoholisták külföldről szá-
 maznak. Az átöröklődött hajlamok folytán

24.
megromlik az utód és az a
hatás végredményében legveszélyesebb
a társadalomra.

Természetes, hogy az előzők al-
koholizmusa nem mindig jelentkezik az
utód részeges hajlamában, hanem a részeg-
ség motivumai legfőbbesen a degeneritásg-
ban fognak jelentkezni. Ami azonban hi-
zonyos, hogy a büntetésnek egyik legkinté-
lyesebb osztálya: a erőlként kellemi képes-
ségű egyének sértái, - akik természetesen
tudatos elhatározással ugyan képesek, de
valamelyes rendellenes szeri dispositio
elhatározásaihoz döntő befolyást gyakorol,

vagyis a beszámitható a g. kor.
látásra van - alkoholisták külföldi kir-
maának.

Felém litsem - e saután minde-
zen hatásokról megismerem: a nyomtatás és hírt,
melynek törvényi kereteiben elpusztul az e-
gyéniség világa, józan gondolkodása és a
test felvételét magától az alkohol gör bűvészi-
mestere. Ha aliből népszerűségi hitének
megdehátoson elterjedt szóval látmata kerint:
az alkohol tápláló hatású és a mámor
elérés utáni rágy nem is tud máshol hie.
legyűlölet találni, mint egyedül az alkohol-
fogasztásban, úgy hogy itt egyedüli elvise-
ti cikkelnek jönni csak az alkohol vissza.

Felismerés az alkoholnak
 új romboló hatásait, adva szám az alap, hogy
 az alkoholizmus legyőzése irányuló intére-
 deket ismeretesen.

A büntetőjog fejlődésében az
 alkoholizmus sértésére nézve elintez a
 klasszikus büntetőjog elvi érvényesülnek. Az
 ismételt büntetés bíróság el kért, mely
 bejárata látván azt, hogy az elkövetett
 delictum beütközött a jogi és erkölcsi
 rend valómába, - kisebb a határozott tar-
 tamm és feltétlenül végrehajtandó büntetést
 A tett intézkedés: repressiv jellegű.

27
Nem vette figyelembe a bíróság,
hogy az alkoholista egyénisége és életviszonyai
mely határozat voltak neki, ennek folytán
nem is tördöött arról, hogy az esetleg kial-
lott büntetés után megjavult-e az il-
lető, - vagy sem. Hagyta menni a maga u-
tján a legfeljebb csak akkor állott ismét ve-
le kiába, ha ismételtén a bíróság elí kénült.
Az esetek tulajdonképpen ismét odakerült.
Törvényszerű, hogy nek is a büntetés absolu-
te hatástalan maradt. Pedig névben csak
megcsinált volt a büntetés, mert a sárlól,
pórból, tisztátalan ágyból celláiban tették, ahol

"legális" nyugodtan kipihenhet-
te magát. Talán elhatárota, hogy többé
innen nem fog, - de már ennek betartabá-
sára megkísérnt lelki erőt nem eszt.

Az újabb idők büntetőjogában
már nem annyira repressív, mint inkább
praeventív intézkedéseket találunk. A tete-
les törvényhozás fejlődése ezen az uton van.
Utalhatnánk e tekintetben az Amerikai
Szervitt államok intézményes praeventív in-
tezkedéseire. Eddigelé 8 államban van tel-
jes alkohiltilalom. A társadalmat is élen-
ben foglalktatja Amerikában e kérdés elap-
ja.

na, hogy valóságos társadalmi
ellenét: hacsak fejtődött ki a magalom jót-
fogja és ellenőri körök.

Európa'ban a Dániában tar-
toztó farsói szüneteken és Islandon áll fent
alkohol tilalom. Norvégia'ban semhat este'it
hétfőn rendszerig a hősöknek kávéra vannak, -
Skócia, Írország és Walesben szintén. A töb-
bi európai államban, bár jelenté'keny alkohol-
ellenes küzdelmek folynak, - minszint szimbolus-
törvénykezés: eredmény.

Büntetőtörvénykönyvről 1868.-a alap-
ján: „nem szántható be a vesekő meg ammak,
aki öntudatlan állapotban... követke el....”

Az alkoholizmus folytán előálló mérge-
 zés: a részegség állapotát leírhatók a jót
 kirántó ok, öntudatlan állapot. Az öntudat-
 lan állapot stádiumaiban - teljes részegség
 esetén - az összes kritériumok megtalálha-
 tók. Ebben az állapotban az öntudat
 normális értelmi funkcióira teljesen képte-
 len. Az öntudatlan állapotban levőre tehát
 börtönből kiszabás, - mint a klasszikus
 börtönbörtények tette volt - nem lehet, de ugyan-
 enah nem lehet börtönigéi rendszerbe helye-
 kalmarai sem. ~~Ugyha pedig valaki kán-~~
 dikosan, hegeszben tudatosan részegíti le

magát azért, hogy delictumot
követessen el, - az újabb irányok mellett
is büntethető. A büntetőjog újabb irányai
ban itt lép kölönös mértékben előtérbe az
individualizálás elve, mely módot és lehetősé-
get nyújt arra, hogy pontos vizsgálat tár-
gyra tétessék, miszerint az illető büntet-
tethes család, anyagi, társadalmi helyzet,
állása folytán milyen milieóban él és vég-
zi a dolgait? Ha mindezeket figyelembe
vennénk és ehhez mérték tartván ki-
a büntetést, akkor elérhető volna az
új irányok szám nagy hordereővel bíró

elre, hogy: t. i. megcöszűk a delictumot
 elhárítását. Sembe kell ez uton is hallni
 arról a nicethel is feljegyezni, hogy az ilyen
 büntetéshez nem lehet megmenteni. Igen,
 meg lehet menteni, de ennek olyan intei-
 kedésch létesítésével, melyekre későbbem mu-
 tatok rá.

A kihágási Ptk. szerint, (84§.) :

„Aki nyilvános helyen botrányt okoz veszegél-
 legetben jelenik meg:..... kor.-ig tejerch-
 tető pénz büntetésével büntetendő.”

A pénz büntetés ilyen esetben kel-
 lő védelmet nem nyújthat.

Ugyanazak az id. Kbtth. 85§. alj.

200
210

jár: „Már most keres mában, ven-
dégloben, rag utcan, rag mis nyitvans
hegyen szándékosan levészet, torított ahik
szesz italok eladással iparszerűleg foglal-
kának és ezek meglicettjái, ha megvannak
maga csak állapótát tudják - még szesz i-
talt adnak..... pénz bántetésel bün-
tendők.” E §. 3. ik pontja alapján pedig: „Ha
a kihágást az egyénnek követték és ha szesz ita-
lok eladással iparszerűleg foglalkozik és emi-
att más két ízben büntetve volt, amennyiben
utolsó büntetésének kiállításától két év
nem múlt el, újból fogtatásától is, három
hónaptól egy évig terjedhető időtartamra

Előítható." Ez a hiánytalan jelleg
 a mai viszonyok aljának vége, más kün-
 tén nem nyíltak kellő védelmet az alko-
 holizmus pusztításának beküzdésére. Igen
 ritkán történik az meg, hogy a keres-
 telt árusítót fel fogja venni igen csöke-
 detést jelenteni. Az alkoholisták a maguk ni-
 kivil "jólterőket" nem jelentik fel, - más
 éppen feljelentésére is ritkán adódik esély. Így
 marad el rendszerint az igen emberrel meg-
 hiánytalan, pedig éppen egyik praerentív in-
 terkedésnek éppen ebben volna a jelentősé-
 ge.

Legelőt tudónak látszik, hogy
az ital kéméresch kiműt erőlkentemünk.

Ita volna az idő e kérdés "tanácsára" is!

Kérdünk - válaszunk van is - tud sok az ital-
kémérés! Igen, mert a "kémérés" kerint
szabás meg. A "kémérés" maga igen rela-
tív abban, hogy a kérdés felett - új italmé-
ri engedélyek kiadása tbom - eldörök me vol-
nának a vélemények. Légyes az állam be-
vételeinek fohás a sőt a szempontból
a keresőműket, italmérésüket kellett'nel
nagyok kiműt oszogatják. Igen még
belátás, a kikérselt, ha'bon el'itri közelet

nyugodt megfontolása volna ah-
hoz szükséges, hogy ma is a kúria is
végtevére foglalkozzon a törvényhozás.

Égy másik, szintén állami in-
terjúdés lenne a keszes utaloknak bi-
zonyos napokon és órákban való költési-
ta. Ujabbán nálunk - igen kevesen - a
nemzetgyűlési ülésataiok idején, valamint
vasárnapokinta pálinka és rum, kisorlyák
tátása tiltra van. Itt azonban megál-
lami nem lehet, bár előre kell beszélni
ni, hogy ezáltal viszont igen éles társ-
dalmi oszta'yellentét csíráit hirt'yűk

37.
Ez, mert éppen az aló társadalmi osztály van hízva azon italki élvezetök, melyek tulajdoni nagy %-át kélikben is ez az osztály fogyasztotta. „Nyilvános botrányt” csak ez a társadalmi osztály okoz, az elökeli vendéglők, mulatók alkoholistái továbbra is dözsölhetnek.

3) A legkathatósabb, legnagyobb állami tevékenység volna az alkoholisták gyógyítása és erkölcsi oktatása. Többek még alig-alig van nyoma harinkban, pedig ifjúságunknak létezésével a jövő generáció átkos szenvedésén némi enyhülés állana be.

b) Az állami intézkedés mellett nem hiányozhat le a társadalmi uton tendő intézkedés sem, sőt a társadalmi intézkedés sokszor inkább hatni tudnak az alkoholista egyéniségre. E tekintetben a megelőzés főmunkájában figyelmeztet a megelőzés főmunkájában figyelmeztet. A megelőzés volna képes arra, hogy a nemzeti veszedelemnek elje véget. Kiváncos volna az alkoholistákról való gondoskodás intézkedések felállítására és fenntartására, továbbá egyébként létezésére.

A társadalmi uton megindult anti-alkoholista egyenletek működése

valunk még igen kedveltes
stádiumban van. Vannak ugyan líras teri-
kességii apostolii az újonk, de van igen
sok álapostol is.

Biztos remélhetjük, hogy ha a
nagy gazdasági válságnak árcik allamunk,
akkor talán lesz idő és mód, hogy ny az
állam, mint a társadalom határozó sejt.
Ségíre híessen a bajt megelőzni, hogy a
vesztett háború és megemeltett ország par-
tialisai fejtán amúgy is megfogyatkozott tá-
rsadalom a további pusztulástól megment-
hesseük. És ha ezt a háborút sikerül meg-

gyermünk, akkora talán a teljes,
célra, egészre, nagy chagavosszighan vetett
hitünk nem lesz pusztá illuzió!

Források:

- 1.) Angyal Pál: A magyar bűntetőjogi tan-
könyv: I. köt. 1910. (590 l.)
- 2.) Balogh Z.: A fegyvtan és fegyvtatólagos
büntetőeljárás tanr. 1885.
- 3.) Bűntetőjogi dolgozatok. Szerk. Angyal Pál.
328. l. 1914.
- 4.) Csismadia Klára dr.: A büntetés világa.
- 5.) Fényes Ferenc dr.: Bűntetőjogi tankönyv.
1914.

- 6, Igasságügyi nyri tanácsmunkálatai.
I. évf. 1905. (80 sz.)
- 7, Jók Albert: A büntetőjog általános
1915. (174. l.)
- 8, Lukits B.: Büntetőjog. 1901.
- 9, Pihler Gy.: A büntetőjog bölcsészeti f. évf.
- 10, Rivér A.: A kriminalpedagógia le-
ktári alapjai. 1916
- 11, Adatok: „Alkoholizmus” c. folyóirat 1910
cü kisművel